

<https://doi.org/10.26565/2220-8089-2025-48-09>

УДК 323:004(477)

Костянтин Валерійович Бринза

аспірант кафедри політології Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна,
майдан Свободи, 4, 61022, м. Харків.

k.brynza@ukr.net <https://orcid.org/0009-0008-7090-7042>

СУВЕРЕНІТЕТ ДЕРЖАВИ У ВИМІРІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ЕПОХИ ТА ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Розглядаються особливості суверенітету держави у вимірі інформаційної епохи та глобалізації. Підкреслюється значення суверенітету держави для забезпечення ефективного розвитку та конкурентоспроможності суспільства. Аналізується вплив сучасних умов на стан суверенітету держави як важливого актора сучасної глобальної взаємодії. Визначається, що в інформаційну епоху влада великою мірою залежить від спроможності продукувати та контролювати ціннісні смисли та культурні коди суспільства. Зазначається важливість ідентичностей, які характеризують сучасну суспільну взаємодію на різних рівнях. Дається характеристика протиріч універсального та партикулярного, на підґрунті яких виникає багато конфліктів. Підтвердженням цьому є багатовимірність добору ідентичностей, що характеризують не лише існування сучасних спільнот, а й втілюються на особистому рівні. Швидкісні зміни технологій, великі обсяги інформації, необхідність адекватної її інтерпретації, не лише засвоєння, а й продукування нового знання породжують великі вимоги до людини, до рівня людського розвитку. Розкриваються такі виклики суверенітету держави, як нестабільність, невизначеність, поліваріантність суспільних процесів як на глобальному, так і на локальних, регіональних рівнях. Багатоцентричність глобальної взаємодії, просування впливу недержавних акторів у формуванні політики на різних рівнях, латентність та нескоординованість як важливі характеристики такої взаємодії також посилюють роль випадковості та ризиків для ефективного збереження суверенітету сучасних держав.

Зазначається, що «цифрові розколи» на основі інтегрованості до новітніх технологій, загострюють світову нерівність, закріплюють успадкування статусу бідності та витискання на периферію розвитку тих сегментів, що не доводять свою корисність глобальним трендам та силам впливу.

Ключові слова: *суверенітет, держава, політичні процеси, ідентичність, інформаційна епоха, глобалізація, ціннісні смисли, політичний простір, стабільність*

Як цитувати: Бринза, К. В. 2025. Суверенітет держави у вимірі інформаційної епохи та глобалізації. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія «Питання політології»* 48: 87-93. <https://doi.org/10.26565/2220-8089-2025-48-09>

In cites: Brynza, K. 2025. State Sovereignty in the Context of the Information Age and Globalization. *The Journal of V. N. Karazin Kharkiv National University. Series Issues of Political Science* 48: 87-93. <https://doi.org/10.26565/2220-8089-2025-48-09> (in Ukrainian)

Після розпаду СРСР, наприкінці ХХ століття, перед країнами, які було створено на його колишніх територіях, зокрема перед Україною, постало питання щодо формування власної національно-державної

ідентичності. Наявність такої ідентичності, її сталі характеристики, є умовою інтеграції суспільства, відбиває високий рівень загальнонаціонального порозуміння по відношенню до основних цілей та цінностей розвитку суспільства, а отже, виступає необхідною умовою успішного просування країни у глобальному, інформаційному за якістю, середовищі. Набуття статусу суверенної держави пов'язано з процесами

© Бринза К.В., 2025.



This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0

самоідентифікації спільноти, із формуванням її громадянсько-політичної цілісності. Це визначає спроможність протистояти як внутрішнім, так і зовнішнім загрозам, формує зв'язки між громадянами та власною державою, що своєю чергою постає важливим політичним фактором визначення та реалізації національних інтересів. Перебіг подій у світі у XXI столітті свідчить про те, що проблема суверенітету держави, аналіз принципів складових, що визначають суверенітет, його якість, дієспроможність держави, не лише не втратила актуальності, а й набуває особливого значення за умов підсиленої глобальної турбулентності.

Проблеми суверенітету держави, політичних трансформацій, нової якості влади в інформаційну епоху та за умов глобалізації привертають увагу сучасних науковців. Особливо відзначимо доробок З. Баумана, У. Бека, П. Бурдьє, С. Гантінгтона, М. Кастельса, К. Крауча, А. Лейпхарта, Н. Лумана, С. Льюкса, Е. Тоффлера, Т. Фрідмана. У вітчизняних дослідженнях у галузі політичної науки, на наш погляд, значимими є роботи О. Андрєєвої, О. Висоцького, Г. Зеленько, Т. Комарової, Ю. Мацієвського, С. Наумкіної, І. Поліщука, О. Романюка, Н. Ротар, О. Стойко, О. Фісуна, В. Шамраєвої. Розкривають важливі аспекти сучасного полікотворення.

Мета статті – визначити як класичні складові суверенітету держави, так і особливості змін, що відбуваються у цьому напрямку, проаналізувати специфіку в умовах глобалізації та інформаційної епохи, виклики, які породжує нова якість суспільного існування для таких акторів, як суверенні держави.

Сучасна держава як політичний інститут має суверенітет – вищу юрисдикцію на певній території. Суверенітет як ознака держави становить її важливу якість, яка свідчить про дієспроможність, незалежність та стабільність цього політичного інституту. У свою чергу саме держава є стрижнем політичної системи суспільства, а, отже, від її якості залежить функціонування як політичної сфери, так і усього суспільства в цілому. За сучасних умов суверенітет як дієва характеристика держав, інтерпретація цього поняття, впливають на співвідношення процесів інтеграції та диференціації в глобальному світі. Сучасні держави виступають акторами у протиріччях та конфліктах, що виникають на підґрунті цих протиріч, між силами універсалізму та партикуляризму (регіональності, локальності).

Процеси глобалізації формують та посилюють глобальний, універсальний простір. Як зазначав відомий дослідник З. Бауман, світ опинився у ситуації «плинної сучасності», коли людина постає перед великим обсягом інформації, яка швидко змінюється (Бауман 2008: 46), а інформаційно-комунікаційні та комунікативні можливості надають змогу формувати штучно сконструйовану реальність із ціннісними смислами, що не пов'язані з реальними політичними та суспільними процесами. Разом із глобальним простором формується і глобальна ідентичність, носіями якої є нові центри сили, центри влади зі своїми інтересами, такими як транснаціональні корпорації, що влучно називають «новітніми королівствами», міжнародні організації глобального впливу, криміналізовані структури наркоторгівлі, торгівлі зброєю, людьми, терористичні структури, які також опанували можливості глобального виміру.

Соціальною основою універсалізму є велика спільнота людей, яких З.Бауман називає глобальними мандрівниками, глобальними кочовиками (Бауман 2008: 73), інтереси яких великою мірою вже пов'язані не з національно-державною ідентичністю, а з розвитком та зміцненням глобальних можливостей, реалізуються у просторі, що втратив суто територіальне вимірювання та лине до простору інформаційно-комунікативної взаємодії та відповідного шляху породження ціннісних смислів. Для держави це є викликом, бо її інститути та дієспроможність піддаються впливу зовнішніх акторів із глобальною ідентичністю та глобальними можливостями. Об'єктивно слабшає зв'язок та вплив держави на своїх громадян внаслідок міграційних процесів, глобального перерозподілу капіталів, зменшення надходжень від економічних глобалізованих суб'єктів. Держава як важливий для стабільності усього суспільства інститут, мабуть, найбільшою мірою зазнає негативного впливу невизначеності, поліваріантності, а, отже, й непередбачуваності подальшого розвитку подій, що може бути визначено як зростання випадковості та ризиків. Світ, на думку З. Баумана, став таким, де немає сталих центрів дії, центрів рішень, разом із цим розуміти, передбачувати, а, отже, й прогнозувати логіку впливів, взаємодії, розвитку конфліктів стало набагато важче. Таких центрів влади багато, діють вони скоріш не скоординовано, латентно (Бауман 2008: 47). Від цього ускладнюється пізнання світу, зростає

невизначеність, яка впливає на процес прийняття політичних рішень. За умов «плинної сучасності» важливим напрямком діяльності держави задля забезпечення свого суверенітету стає адекватність, швидкість, вірна оцінка інформації, запобігання функціональній неграмотності в процесі прийняття політичних рішень.

Інформаційна епоха та глобалізація є взаємопов'язаними процесами, що підсилюють один одного. Перехід до чергового етапу глобалізації у середині XX століття збігається у часі зі зміною індустріальної моделі розвитку суспільства на постіндустріальну, інформаційну. Саме у цей час смисл глобалізації зосереджується на формуванні нового просторового вимірювання розвитку суспільних процесів. Суто територіальне розуміння простору, його «збирання» та принциповий розподіл набували визначеності ще протягом індустріального етапу. Сьогодні ключовим стає питання формування вже не глобального «тіла», а глобальної «душі»: площини інформаційно-комунікативної взаємодії, продукування та контролю щодо ціннісних смислів та культурних кодів суспільного життя. Інформаційний етап розвитку людства, де інформація, знання, комунікації стають провідними силами влади, продуктивності надає безліч інструментів задля поширення впливу глобальності. Формування універсального простору зумовлює зростання взаємозалежності частин світу. Зіткнення універсального та партикулярного має амбівалентний характер: не лише глобальне переформатує логіку розвитку окремих частин, а й локальне через локальні спільноти та, насамперед, конфлікти впливає на всесвітній розвиток, і через його дестабілізацію також. Суверенітет держав за такої амбівалентності стає важливим фактором як щодо внутрішньої стабільності та конкурентоспроможності, так і щодо перспектив сталого глобального розвитку. Власна формула ефективного, конкурентоспроможного інжинірингу у сфері державного управління передбачає враховування оптимального поєднання держави, суспільства та індивіда (Комарова, 2023: 10).

Ульрих Бек зауважує, що сучасні трансформації спонукають до квантового стрибка у політиці, що пов'язаний із відмовою від національної автономії заради того, щоб реалізовувався космополітичний суверенітет, у тому числі й для розв'язання національних проблем. Однак проти цього можна організувати спротив державного

суверенітету. Ульрих Бек на боці перспектив транснаціональної відкритості національної політики, бо інакше, на його думку, дієвість національно-державної політики буде поставлена під сумнів (Бек 2015: 134).

Ідентичність особистості та спільнот як самовизначення та визначення у світі має щільний зв'язок із уявленням про простір існування, відбиває усвідомлення через осягання просторово-часового континууму. У межах традиційного, аграрного суспільства людина визначала простір свого існування через такі вимірювання, як сім'я, соціально-професійна приналежність, місце проживання (у територіальному значенні). Із переходом до індустріального етапу розвитку та формуванням національно-територіальних держав фактори ідентичності набувають більшого узагальнення та абстракції. Такими факторами стають нація та держава, відповідно, й поняття про простір змінюється, потребує абстрагування. Прикладом для порівняння може бути ідентичність феодального господарства, де у межах землеволодіння люди могли навіть знати одне одного, або, принаймні, зустрічати на своєму життєвому шляху; на відміну від цього ідентифікуючи себе з нацією-державою, людина уявно поєднує себе з людьми, яких ніколи не зустріне, ідентифікує у просторі, який потребує зусиль на рівні формування ідеї про простір. Слід зазначити, що ідентичність національно-територіальних держав все ж таки має чітке визначення через окреслення територіального простору кордонами. Формування модерного розуміння суверенітету держави відбиває ускладнення ідентичності, що відповідає рівню інтеграції співіснування.

Глобальна ідентичність, яка сьогодні стала реальністю існує у вимірі, де ідея простору домінує, а факторами її визначення стають інформація, розмаїття інтерпретацій інформації, інформаційно-комунікативні взаємодії, знання, ціннісні смисли. Для суверенітету держави це є викликом, що потребує адекватних та швидких відповідей. Як реальні політичні процеси більшою мірою переміщуються з просторово-територіально визначених вулиць та майданів у площину штучного конструювання реальності, як ідеї у віртуалізованому просторі, так і визначення та функціонування суверенітету держави потребує не лише захисту певної території, її кордонів, забезпечення ефективної безпосередньої взаємодії на своїх теренах, а й потужного формування та підтримування ідейних складових суверенності, захисту

унікальних ціннісних смислів та культурних кодів нації, що визначають новітній простір та забезпечують конкурент-тоспроможність, захист національних інтересів у глобальному вимірюванні.

Слід зазначити актуальність «цифрового розриву», на якому наголошує М. Кастельс, характеризуючи причини посилення світової нерівності та нестабільності (Кастельс 2007). В епоху, коли знання та інформація стають важливими ресурсами продуктивності та влади, долучання до них визначає ефективність та конкурентоспроможність як окремих осіб, так і цілих спільнот. Формується досить обмежене елітарне коло спільнот, найбільш залучених у процеси використання інформаційно-комунікативних технологій, отримання прибутків від діяльності у цій сфері. Елітарні спільноти пов'язані не лише з інформаційними технологіями, мережевою якістю суспільства, а й з просуванням інтересів глобальної ідентичності. Зростання показників, які характеризують «цифровий розрив», свідчить про те, що ситуація із можливостями відносно безконфліктного співіснування поряд із різними техніко-технологічними укладами, а, отже, і різними моделями суспільного розвитку утруднена.

Сучасні технології та економіка, що їм відповідає, дуже швидко розвиваються та продукують логіку обмеженого вибору. Простір для реалізації альтернативних форм, нижчого технологічного рівня, меншої продуктивності, з іншим добром ціннісних смислів, що забезпечують суспільну взаємодію, звужується. Глобалізовані види діяльності, високоосвічені соціальні групи концентруються навколо великих міських центрів, у мегаполісах, об'єднуються у глобальні мережі, тоді як велика частка регіонів світу виключається з глобальної взаємодії на периферію. Фрагментація та маргіналізація суспільств і державних інститутів стає викликом для тих, хто не має можливостей для швидкого та адекватного реагування на запити інформаційної епохи та глобалізації. Елітарна спільнота, що концентрується насамперед у розвинених країнах, інкорпорує до кола свого впливу найбільш корисні сегменти з різних часток світу, з різних суспільств, у той час, як значна їхня частка залишається поза межами сучасного мейнстріму розвитку. «Цифровий розрив» таким чином виявляється у тому, що сучасні технології та відповідні їм ціннісні смисли межують із соціальними практиками володарювання, розподілу багатства, логіками формування соціальних ієрархій,

засадами організації економічної діяльності, а, отже, і ідентичностями та аксіологічними смислами, що залишилися від індустріального етапу, або, навіть, є проявом традиційних, аграрних форм суспільної організації.

Поліваріантність розвитку сучасного світу визначається ще й тим, що «цифровий розрив» проходить на рівні не лише суспільств, соціальних груп, а й на рівні окремих індивідів. Конструювання ідентичностей також має тяжіння до поліваріантності, що виявляється у тому, що окремі спільноти та індивіди можуть визначатися, використовуючи різні добори ціннісних орієнтацій, смислів залежно від мінливої кон'юнктури перебігу подій, що великою мірою залежить від стану та змін інформаційно-комунікативного простору. Безперечно, це породжує виклики для дієспроможності держав тому, що саме стала спільнота – народ є суб'єктом влади за умов демократичного розвитку. Як відомо, ще Марк Туллій Ціцерон зазначав, що народ це не будь-яке випадкове поєднання людей, а стала спільнота, яка поєднується порозумінням щодо питань права та спільними інтересами (Ціцерон, 2023). На сьогодні це не втратило актуальності, навіть набуло особливого значення через визначені нами особливості розвитку на сучасному етапі та утруднення, що виникають у процесі формування та збереження спільного соціокультурного поля. Характерною рисою міжнародних відносин в умовах глобалізації стала гостра конкуренція держав за вплив на громадську думку, залучення її на свою сторону, формування згідно зі своїми національними інтересами образу власної зовнішньої політики. Без опори на громадську думку держава не може успішно протистояти викликам свого геополітичного оточення (Краснопольська, Милосердна 2023: 13).

Діяльність держави, її суверенність набувають особливого значення не лише щодо питань захисту території, провадження рішень, обов'язкових для всіх, до кого вони звернені на певній території, легітимної монополії на примус, збирання зборів, податків з населення (що є класичними ознаками держави), а й відносно формування, збереження та захисту простору ціннісних смислів, культурних кодів суспільства, забезпечення сталого порозуміння у суспільстві стосовно ключових цілей, цінностей та настанов його розвитку. Сучасне розуміння простору, про яке йшлося вище, є характерним не лише для глобального вимірю-

вання, а й для держав та ідентичностей, які із ними пов'язані.

Поняття суверенітету держави набуло визначення ще у працях Н. Макіавеллі, Ж. Бодена, Т. Гоббса та ін. Зміст поняття суверенітету держави, як і наукова рефлексія щодо нього змінювались упродовж історичного шляху існування держав. На це впливали зміни міжнародних відносин, розуміння політичного простору, характеристик держав, наприклад, визначення того, хто виступав у якості суверену, абсолютний монарх або представницька демократія (поліархія). Особливістю сучасного етапу – інформаційного, глобального – є те, що реалізується міждержавний суверенітет поряд із суверенітетом держав (Порівняльна політика, 2008: 75).

Слід згадати, що насамперед територія визначає основу концепції традиційного державного суверенітету. Ознаки держави, як відомо містять положення, що визначають змістовні виміри її функціонування: втілення політичної влади, володіння монополією на легітимний примус у межах своєї території, формування зовнішньополітичного вибору, регулювання руху через свої кордони, визнання іншими державами в якості незалежного суб'єкта, недопущення зовнішнього втручання у свої справи, захист влади на внутрішньому рівні. Такі складові, що характеризують суверенну державу, показують її автономність та незалежність від інших, були закладені в основу світового порядку на засадах концепції міжнародного права, яка відома як «Вестфальська модель». Зауважимо, що можливості реалізації зазначених ознак, мабуть, ніколи не були абсолютними, про що свідчить, наприклад, історія воєнних конфліктів та перманентний стан спалахування напруги у міжнародних відносинах.

Політична наука на сучасному етапі переосмислює поняття суверенітету. Це пов'язано з виникненням нової «пост-Вестфальської» реальності. Процеси глобалізації змушують переглядати традиційні ознаки суверенітету. Відбувається це тому, що змінам підлягають нібито сталі уявлення про різницю між зовнішньою та внутрішньою, міжнародною та державною, територіальною та не територіальною політикою. Як вже було зазначено, національно-територіальні держави й сьогодні є самостійними діючими одиницями, однак їм протистоїть велика кількість міжнародних владних структур та інститутів, для яких, до речі, суто територіальне вимірювання простору не має

принципового значення. Глобальна політика все більше залежить від недержавних учасників, таких як субнаціональні актори та національні групи тиску. Діяльність таких суб'єктів світової політики найчастіше пов'язана з інтересами економічної користі та бере витoki у сфері економіки, потужні сучасні глобальні гравці представляють сферу інформаційно-комунікаційних, комунікативних технологій, штучного інтелекту, їхній вплив має своїм підґрунтям володіння медіаресурсами, мережевими можливостями та активним втручанням в управління когнітивними процесами на різних рівнях суспільного буття. Для суверенних держав це формує порядок денний як внутрішньої, так і зовнішньої політики, зміст якого полягає у протистоянні уніфікації, що робити за умов глобалізації стає все важче суспільствам, де великою мірою представлені традиційні, або, навіть, модерні характеристики. Особливий протест у світовому вимірі викликає те, що визначає політико-культурні складові розмивання національного суверенітету. Розвиток та збереження загальної національної ідентичності, об'єднаної державної концепції, національної ідеології, за ствердженням французького вченого П. Бурдьє, є запорукою легітимності державної влади, стабільності функціонування національної держави (Bourdieu, 2016: 162).

Зрозумілим є те, що процеси деглобалізації виявляються своєрідною відповіддю, зворотнім боком процесів глобалізації та уніфікації. Як явище, що синтезує ці процеси З. Бауман, наприклад, описує глокалізацію (Бауман 2013). Глокалізація є проявом того, що глобальний розвиток є неминучим, однак не всі суспільства та спільноти, можуть однаково ефективно сприймати та реалізовувати його особливості. Виклики «вестернізації» стилю та образу життя змушують багато суспільств замислюватись над здійсненням модернізації на власних культурно-цивілізаційних засадах, поєднувати західні інновації та національні традиції. Такі країни, як Китай, Індія, Японія, Індонезія, Бразилія провадять політику, спрямовану на захист державного суверенітету, а, отже й стимулювання консолідації суспільств на основі національної культури, самобутності, у цих процесах ефективна державна політика є фактором формування відповідних ціннісних смислів суспільства та активного їхнього просування. Як слушно зауважує український дослідник І. Сердюк, діалектичний взаємозв'язок і взаємозумов-

леність правових, моральних і технологічних чинників у процесі становлення інформаційного суспільства спричинив лібералізацію правил регулювання інформаційного простору, що позначилось і на змінах у інформаційному законодавстві, вплинув на появу нових норм поведінки та в цілому підвищив роль державного регулювання і міжнародного співробітництва» (Сердюк 2017: 232). Слід зазначити, що швидка модернізація, яка сьогодні є перманентною та обов'язковою умовою існування, становить процес впровадження нових форм та смислів суспільного існування, зазвичай породжує виклики політичній та суспільній стабільності. За таких умов, як визначає Т. Комарова, технологіям контролю потрібно протиставити технології свободи, що спрямовані на те, щоб позитивні інноваційні здобутки не були перетравлені старими владними кодами та інститутами. а потужний техніко-техно-логічний розвиток поєднувався із просуванням нових ціннісних смислів суспільної взаємодії (Комарова, 2022: 21). Збереження керованості суспільними процесами, а, тим більш, ефективність управління стають потужною проблемою, вирішення якої неможливо без повноцінного суверенітету держави.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Бауман, З. 2008. Глобалізація. Наслідки для людини і суспільства /пер. З англ. Вид. дім «Києво-Могилянська академія». 108 с.
2. Комарова, Т. Г. 2023. Демократичний вибір України: зміст та параметри політичного інжинірингу. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, серія «Питання політології»* 44: 7-14. <https://doi.org/10.26565/2220-8089-2023-44-01>
3. Бек, У. 2015. Влада і контрвлада у добу глобалізації. Ново світова політична економія /пер. з нім. К.: Ніка-Центр. 404 с. URL.: https://shron1.chtyvo.org.ua/Bek_Ulrykh/Vlada_i_kont_rvlada_u_dobu_hlobalizatsii_Nova_svitova_politychna_ekonomiia.pdf?
4. Кастельс, М. 2007. Інтернет-галактика. Міркування щодо Інтернету, бізнесу і суспільства /пер. з англ. К.: Ваклер. 304 с.
5. Ціцерон Марк Туллій. 2023. Про закони. Про державу. Про природу богів. Вид-во Априорі. 440 с.
6. Краснопольська, Т. М., Милосердна, І. М. 2022. Цифрова дипломатія як основа нової публічної дипломатії. *Актуальні проблеми політики* 69: 13-20 URL.: http://app.nuoua.od.ua/archive/69_2022/2.pdf
7. Порівняльна політика. Основні політичні системи сучасного світу. 2008. /В. Бакіров, М. Сазонов, О. Фісун та ін.; за заг. ред. В. Бакірова, М. Сазонова. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна. 576 с.
8. Bourdieu P, 2016. On the State Lectures at the College de France, 1989-1992. *Polity Press* URL.: <https://voidnetwork.gr/wp-content/uploads/2016/10/On-the-State-Lectures-at-the-Colle%CC%80ge-de-France-1989-1992-by-Pierre-Bourdieu.pdf>
9. Бауман З., 2013. Зміни треба прийняти. Лекція у Львівському Національному Університеті ім. Івана Франка. 10.09. URL.: <http://zbruc.eu/node/12643>
10. Сердюк І. В. 2017. Морально-правові виклики глобального інформаційного суспільства, Філософські та методологічні проблеми права., 2(14): 224-235 с. URL.: file:///C:/Users/intel/Downloads/Fmpp_2017_2_19.pdf
11. Комарова, Т. Г. 2022. Гламурна стабільність в умовах інформаційних технологій та глобалізації. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, серія «Питання політології»* 41: 15-22. <https://doi.org/10.26565/2220-8089-2022-41-02>

Стаття надійшла до редакції 5.09.2025.

Стаття рекомендована до друку 20.10.2025.

Статтю опубліковано 30.12.2025

Використання штучного інтелекту: Автор засвідчує, що під час проведення дослідження та підготовки цього рукопису генеративний штучний інтелект не використовувався

Konstantin Brynza

PhD student, Department of Political Sciences, V.N. Karazin Kharkiv
National University, 4, Svoboda Sq., Kharkiv, 61022, Ukraine
k.brynza@ukr.net <https://orcid.org/0009-0008-7090-7042>

STATE SOVEREIGNTY IN THE CONTEXT OF THE INFORMATION AGE AND GLOBALIZATION

The features of state sovereignty in the dimension of the information age and globalization are considered. The importance of state sovereignty for ensuring effective development and competitiveness

of society is emphasized. The influence of modern conditions on the state of state sovereignty as an important actor of modern global interaction is analyzed. It is determined that in the information age, power largely depends on the ability to produce and control value meanings and cultural codes of society. The importance of identities that characterize modern social interaction at different levels is noted. The contradictions of the universal and the particular are characterized, on the basis of which many conflicts arise. This is confirmed by the multidimensionality of the selection of identities that characterize not only the existence of modern communities, but are also embodied at the personal level. Rapid technological changes, large volumes of information, the need for its adequate interpretation, not only assimilation, but also the production of new knowledge create great demands on a person, on the level of human development. Such challenges to the sovereignty of the state are revealed as instability, uncertainty, polyvariance of social processes both at the global and local, regional levels. The multicentricity of global interaction, the promotion of the influence of non-state actors in the formation of policy at different levels, latency and uncoordination as important characteristics of such interaction also enhance the role of chance and risks for the effective preservation of the sovereignty of modern states.

It is noted that «digital divides» based on integration into the latest technologies exacerbate global inequality, consolidate the inheritance of the status of poverty and the displacement of those segments that do not prove their usefulness to global trends and forces of influence to the periphery of development. The activities of modern non-state actors of world politics are most often associated with the interests of economic benefit and originate in the sphere of economics, powerful modern global players represent the sphere of information and communication, communication technologies, artificial intelligence, their influence is based on the possession of media resources, network capabilities and active intervention in the management of cognitive processes at various levels of social life. It is emphasized that the sovereignty of the state requires powerful formation and support of ideological components, protection of unique value meanings and cultural codes of the nation, which determine the modern political space, largely virtualized.

Keywords: sovereignty, state, political processes, identity, information age, globalization, value meanings, political space, stability

REFERENCES

1. Bauman, Z. 2008. Globalization. Consequences for individuals and society /Translated from English. Publishing house «Kyiv-Mohyla Academy». 108 p.
2. Komarova, Tetiana. 2023. Democratic Choice of Ukraine: Content and Parameters of Political Engineering. The journal of V. N. Karazin Kharkiv National University. Series «Issues of Political Science» 44: 7-14. <https://doi.org/10.26565/2220-8089-2023-44-01> (in Ukrainian)
3. Beck, U. 2015. Power and Counterpower in the Age of Globalization. *The New World Political Economy* /trans. from German. K.: Nika-Center.
4. Castells, M. 2007. Internet Galaxy. Reflections on the Internet, Business and Society /trans. from English. K.: Vakler. 304 p.
5. Cicero Marcus Tullius, 2023. On laws. On the state. On the nature of the gods. Ed. Apriori. 440 p.
6. Krasnopolska, T.M., Myloserdna, I. M. 2022. Digital diplomacy as the basis of new public diplomacy. Current problems of politics 69.13-20 URL.: http://app.nuoua.od.ua/archive/69_2022/2.pdf
7. Comparative Politics. Main Political Systems of the Modern World. 2008. / V. Bakirov, M. Sazonov, O. Fisun et al.; ed. by V. Bakirov, M. Sazonov. Kh.: V.N. Karazin National University. 576 p.
8. Bourdieu P, 2016. On the State Lectures at the College de France, 1989-1992. *Polity Press* URL: <https://voidnetwork.gr/wp-content/uploads/2016/10/On-the-State-Lectures-at-the-Colle%CC%80ge-de-France-1989-1992-by-Pierre-Bourdieu.pdf>
9. Bauman Z., 2013. Changes must be accepted. Lecture at the Ivan Franko National University of Lviv. 10.09.URL: <http://zbruc.eu/node/12643>
10. Serdyuk I. V. 2017. Moral and legal challenges of the global information society, Philosophical and methodological problems of law., 2(14): 224-235 pp. URL.: file:///C:/Users/intel/Downloads/Fmpp_2017_2_19.pdf
11. Komarova, T. G. 2022. Glamorous stability in the conditions of information technologies and globalization. Bulletin of the V.N. Karazin Kharkiv National University, series «Issues of Political Science» 41. 15-22. <https://doi.org/10.26565/2220-8089-2022-41-02>

The article was received by the editors 5.09.2025.

The article is recommended for printing 20.10.2025.

Article published 30.12.2025

Use of Artificial Intelligence: The author certify that no generative artificial intelligence tools were used in the conduct of the research or in the preparation of this manuscript